

Številni članki iz najrazličnejših svetovnih slovstev, pa tudi poglobljene shakespeareloške študije ne sodijo v zapis o Kreftovem slavističnem delu. Pač pa ne moremo mimo njegove strokovno organizacijske in predavateljske dejavnosti. Na zagrebškem kongresu zveze slavističnih društev Jugoslavije je bil Kreft leta 1959 izvoljen za predsednika zveze in je vodil priprave za kongres leta 1961 v Ljubljani; tudi poslej je ostal član osrednjega odbora Jugoslovanskega slavističnega komiteja. Od kongresa v Soiji (1963) je Kreft tudi član Mednarodnega slavističnega komiteja in od warszawskega kongresa (1973) tudi njegov predsednik. V letih 1963 do 1968 je bil tudi predsednik Slavističnega društva Slovenije in je zdaj njegov častni član. Ves ta čas se je redno udeleževal kongresov in zborovanj, pogosto z referati in predavanji. Mnogo pa je predaval doma in po svetu tudi ob drugačnih priložnostih; od njih je gotovo najpomembnejše gostovanje na slavističnem oddelku univerze v Frankfurtu ob Maini v letu 1960/61. Kreft je tudi avtor številnih jubilejnih zapisov in nekrologov o domačih slavistih in tujih slovenistih (Umberto Urbani — sedemdesetletnik, NRazgl 1958; Bruno Meriggi, JiS 1970/71).

S tem gotovo premalo izčrpnim orisom slavistične dejavnosti jubilaranta Bratka Krefta se uredniki Jezika in slovstva pridružujemo čestitkam ob njegovi sedemdesetletnici in želimo, da bi tudi v svoji prihodnji dejavnosti ostal zvest strokovnem listu, ki mu je bil leta 1964 tudi glavni in odgovorni urednik.

Jože Koruza
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Zapiski, ocene in poročila

»PLEMENITO DREVO«

V NUK hranijo latinsko biblijo iz 15. stoletja pod štev. 9682 IV Z a. Po žigu na 5. strani sklepamo, da je bila nekoč last bistrske kartuzije. Na listu 394 v° zgoraj je zapisek: »plemenito dreue frater petrus semper murmurat«, zapisek se pojavi še enkrat na listu 412 v°: »plemenito dreuo«. Pisava je iz 16. stoletja. Tako A. Gspan-Badalič, Inkunabule v Sloveniji, SAZU, Ljubljana 1957.

Nič ni posebno novega, če najdemo zapisek v slovenskem jeziku v 16. stoletju. Po J. Pogačniku so to »priložnostni zapiski (napisi, glose, cehovski vpisi, obrazec pri-sege, mesečna imena idr.), ki kažejo priložnostno rabo slovenščine, a niso nasledek programske dejavnosti« (Zgodovina slovenskega slovstva I, Obzorja, Maribor 1968, 129).

Vendar gre pri izrazu »plemenito drevo« morda za novo, doslej še ne evidentirano

spoznanje, da so razen bibličnih odlomkov za pridigarstvo v cerkvi prevajali tudi bogoslužne tekste. »Plemenito drevo« je namreč del verza himne v čast Kristusove-mu trpljenju z naslovom »Pange, lingua, gloriosi lauream certaminis« (Jezik moj, opevaj zmago v boju slavnem, čudežnem). Himno je zložil Venancij Fortunat, škof v Piktaviju (Poitiers), umrl je kmalu po l. 600. Ima 66 vrstic, 44. vrstica je v latinščini »arbor una nobilis«; 43. vrstica daje ključ za razumevanje naslednje vrstice in se glasi »crux fidelis, inter omnes«, tako da dobimo naslednji pomen: »Zvesti križ, edino ti si plemenito res drevo« (v prevodu Fr. Ks. Lukmana, Himne rimskega brevira, samozaložba, Celovec 1968, 30).

Ker je prvi zapisek pomembnejši od drugega, saj podaja slovenski tekst v latinskem stavku, je lahko razbrati iz stavka, da je brat Peter vedno mrmraje ponavljal kakor vzdihljaj »plemenito drevo«. S tem

seveda še ni razvidno, da je vsa himna bila prevedena v slovenščino, vendar je mogoče sklepati, da so vsaj deli bili prevedeni, med njimi vsekakor tisti, ki so imeli večji pomen za duhovno življenje. Med nje bi šteli res »plemenito drevo«, saj je to homonim za »križ«.

Izraz »plemenit« najdemo pri Megiserju (Dictionarium quatuor linguarum, Clagenfurti 1744, F 2b). Ob slovenskem »žlahtnik«, »žlahten«, pozna še hrvaško »plemenit« za latinsko »nobilis«.

Za nemško »edelgeschlecht« pa pozna ob slovenskem »žlaten (verjetno tiskovna napaka za žlahten) rod« še »žlahtno plemec«. Beseda »plemenit« ima svoj vir v besedni družini »pleme«, kar je razvidno deloma tudi pri Pleteršniku (II, 55). Pričakovali bi

gotovo slovensko »žlahtno drevo«. V Dalmatinovem Registru pa najdemo pod »shpencerije« kot kranjski izraz za »slovensko-bezjačko« »dragu oli plemenitu«. Bohorič v slovnici pa zapiše za »plemenit« »nobilis« in za »žlahten« »idem«. Torej sta pri Bohoriču oba izraza enako vredna, oziroma imata isti pomen. Vendar bi mogli sklepati, da je izraz »plemenit« bil verjetno manj znan na Kranjskem, saj ga Dalmatinov Register ne prišteva med kranjske besede in za kranjsko »žlahten« pozna spet le »slovenski-bezjački« »plemenit«. In tako bi mogli sklepati, da »frater Petrus« ni bil doma na Kranjskem, temveč je prišel v Bistvo iz drugih slovenskih ali hrvaških krajev.

Jože Rajhman
Maribor

NOVA RUSISTIČNA JEZIKOSLOVNA REVIJA

Profesor nove visoke šole v Celovcu (University of Klagenfurt) A. V. Isačenko je začel pri založniški družbi D. Reidel (Nizozemska) izdajati rusistično revijo z naslovom *Russian Linguistics — International Journal for the Study of the Russian Language*; v uredniškem svetu, ki šteje 19 članov, je zbral močan mednarodni štab slavistov, ki pripadajo različnim generacijam in jezikoslovnim smerem, od tradicionalistov (V. Kiparsky, G. Shevelov) do strukturalistov in generativcev (npr. B. A. Uspenskiy, R. Ružička), zato lahko pričakujemo, da bo glasilo takšno podobo izoblikovalo tudi z znanstvenimi prispevki. Revija bo izhajala štirikrat letno, skupno na približno štiri- do petsto straneh; objavljala bo razprave in ocene, posebno pozornost pa bo posvetila kratkim prikazom najvažnejših rusističnih jezikoslovnih del, ki so izšla v zadnjem letu; prispevki bodo tiskani samo v ruščini ali angleščini.

V prvem zvezku so objavljene štiri razprave: L. Durovič (Lund) obravnava sistem deležnikov v sodobnem ruskem knjižnem jeziku (3—14), M. S. Flier (Los Angeles) piše o premenah soglasnikov j/v v ruskih izglagolskih izpeljankah, npr. *bit' — boj — probivat', gnit' — gnoj — zagnivat'* ipd. (15—31); krajši članek švedskega slavista A. Sjöberga (Stockholm) zasleduje zgodovino ruskega samostalnika *glaz*, ki je zamenjal staro besedo *oko*, in ugotavlja, da je bil *glaz* v tem pomenu zapisan že leta 1583 v spisu nemškega alkimista Thurneysserja (doslej so najzgodnejša pričeva-

nja o besedi *glaz* datirali okrog leta 1600); pariški slavist Jacques Veyrenc govori o glagolski valentnosti in nominaciji, o razmerju *upravljat' korablem* : *upravljenije korablem*, *uvažat' kolleg* : *uvaženie k kollegam*, ipd. (37—45).

Za poživitev objavlja revija oceno razprave J. Millerja (Edinburgh) *Towards a Generative Semantic Account of Aspect in Russian* in avtorjev odgovor nanjo (*A Reply to Hulanicki*). Med ocenami obravnava dva, ki jih je prispevala G. Hüttl-Worth (Dunaj), rusko leksiko 18. stoletja; ocenjevani knjigi (Veselitskega — o abstraktni leksiki in Biržakove idr. — o izposojenkah v 18. stoletju) sta le del široko zasnovane raziskave ruskega besedja, ki jo vodi Ju. S. Sorokin in ki naj bi bila do kraja uresničena v izčrpnem slovarju ruskega besedišča od Petra I. do Puškina; gre torej za najpomembnejše obdobje zgodovine modernega ruskega knjižnega jezika. H. Birnbaum (Los Angeles) ocenjuje knjigo I. Taleva (1973) o tkim. drugem južnoslovanskem vplivu na rusko pismenstvo, Th. Wrigstad pa najnovejšo razpravo Padlužnega in Čekmana o beloruskem glasoslovju; po zadnji oceni sklepamo, da novo glasilo ne bo omejeno samo na rusko jezikovno problematiko, ampak bo seglo tudi po ukrajinskih in beloruskih jezikoslovnih vprašanjih.

Zadnji razdelek revije (79—103) z naslovom *Bibliographical Survey* je z izjemo